

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta (HE 157/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Christian Krogell ja ylitarkastaja Rami Sampalahti, maa- ja metsätalousministeriö
- poliisitarkastaja Seppo Sivula, sisäasiainministeriö
- julkisten hallintotehtävien päällikkö Sauli Härkönen, Suomen riistakeskus

- viestintäasiantuntija Riku Lumiaro, Suomen ympäristökeskus
- tutkimusjohtaja Vesa Ruusila, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- järjestöpäällikkö Teemu Simenius, Suomen Metsästäjäliitto
- puheenjohtaja Risto Sulkava, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Rajavartiolaitos
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- saamelaiskäräjät
- Paliskuntain yhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen tavoitteena on selkiyttää metsästyslaissa säädettyjä pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevia säännöksiä. Kielletyistä pyyntivälineistä säädettäisiin laissa ja sallituista pyyntivälineistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi metsästyslakiin säännökset riistaeläinten ja rauhoittamattomien lintujen pesien ja niihin liitty-

vien rakennelmien rauhoituksesta poikkeamisesta enempien vahinkojen estämiseksi sekä eräitä täsmennyksiä poikkeuslupia koskeviin säännöksiin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi poliisin määräyksestä lopetettujen riistaeläinten osalta omistusoikeutta koskevaa sääntelyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että metsästyslain pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevien säännösten tavoitteena on yhtäältä varmistaa kestävä käytön periaatteen toteutuminen sekä metsästyksen eettisyyden ja turvallisuuden varmistaminen. Toisaalta haittaa, vahinkoa tai uhkaa aiheuttavien riistaeläinryhmien ja rauhoittamattomien eläinryhmien tehokkaaksi pyydystämiseksi on säädetty poikkeuksia kiellettyjen pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käyttämisestä ongelmatilanteiden tehokkaaksi ratkaisemiseksi.

Metsästyslain lupajärjestelmä uudistettiin riistahallinnon uudistamisen yhteydessä. Muutokset tulivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011. Uudessa järjestelmässä on erotettu pyyntiluvat poikkeusluvista. Pyyntiluvalla rajoitetaan tiettyjen riistaeläinten metsästystä metsästysaikana siten, että varmistetaan kestävä käytön periaatteen toteutuminen metsästyksessä sekä se, että riistakannat eivät vaarannu. Poikkeuslupa voidaan erityisten edellytysten täytyessä myöntää sekä eläimen rauhoitusajana että rauhoitusajan ulkopuolella. Poikkeuslupa voidaan myöntää myös kiellettyjen pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käyttämiseen. Tämä on ollut tarpeen haitan, vahingon tai uhan tehokkaaksi estämiseksi.

Suomi on liittynyt Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehtyyn yleissopimukseen (Bernin sopimus; SopS 29/86) 1 päivänä huhtikuuta 1986. Sopimuksen liitteessä IV on määryksiä kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä tiettyjen riistaeläinten osalta.

Pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevia säännöksiä on muutettu Suomen liittyttyä Euroopan unionin jäseneksi vuonna 1995. Jäsenyysselvöitteisiin kuului luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY kansallinen täytäntöönpano. Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvos-

ton direktiivi on uudelleen kodifioitu luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetulla parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/147/EY (lintudirektiivi). Kansainvälisten luonnonsuojelua koskevien sopimusten ja EU-säätelyn vaatimukset on toimeenpantu kansallisella lainsäädännöllä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen esityksen perusteluissakin todettuun, että pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä säätäminen sekä metsästyslaissa että sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa on aiheuttanut eräitä tulkintaongelmia. Valtioneuvoston asetuksella on laajennettu laissa säädettyjen kieltojen soveltamisalaa tai säädetty poikkeuksia. Lisäksi kaksinkertaista samasta asiasta eri säädösten säätämistä tulee välttää. Toisaalta Suomen riistakeskuksella ei ole tällä hetkellä toimivaltaa myöntää poikkeuslupaa majavan asutun pesän ja siihen liittyvän padon purkamiseen. Toimivallan puute on johtanut siihen, että majavan rakentamat padot saattavat aiheuttaa huomattavia vahinkoja maa- ja metsätaloudelle. Merkittävän uhan patoaltaat voivat myös aiheuttaa yhteiskunnalliselle infrastruktuurille.

Muun muassa edellä esitetyillä perusteilla valiokunta pitää tärkeänä selkeyttää metsästyslain pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevaa sääntelyä sekä täydentää poikkeuslupajärjestelmää. Kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä säädettäisiin edelleen pääsääntöisesti laissa. Sallittujen pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käyttämisestä annettaisiin säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä säädettäisiin aiempaa täsmällisemmin. Esityksen perustelujen mukaan osa sääntelystä on siirrettävä asetustasolta lain tasolle, koska osasta asioita ei voida säätää ylikansallisista ja kansainvälisistä velvoitteista johtuen toisin. Tällaisia ovat muun muassa jalkajousella metsästäminen kielto sekä kielto käyttää ääntä synnyttävää koneellista laitetta ja keinovaloa. Keinovaloa ja tarkoitukseen soveltuvaa ampuma-asetta saisi kuitenkin käyt-

tää erityistilanteissa. Siten mahdollistettaisiin esimerkiksi turvallinen ja nopea viottuneen eläimen etsiminen sekä sen kivuton lopettaminen.

Lakiehdotuksen 33 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan muun muassa keinotekoiset valonlähteet ja kohteita valaisevat laitteet olisivat kiellettyjä. Esityksen perustelujen mukaan lasertäh-täin tulisi tulkita kohdetta valaisevaksi laitteeksi. Valiokunta katsoo kuitenkin, että lasertäh-täintä ei ole pidettävä kohdetta valaisevana laitteenä, joten se tulee sallia.

Esityksessä lakiehdotuksen 33 §:n 1 momen-tin 7 kohtaa muutettaisiin siten, että metsästet-täessä itselataavalla aseella lippaan tai kiinteän makasiinin patruunakapasiteetti rajoitettaisiin kahteen patruunaan nykyisen kolmen patruunan sijasta. Voimassa olevalla metsästysasetuksella on säädetty, että tiettyjen eläinlajien osalta rajoitus on kaksi patruunaa. Tämä johtuu siitä, että metsästysasetuksella on pantu täytäntöön lintu- ja luontodirektiivissä oleva rajoitus. Esityksessä ehdotetaanakin säännösten yhtenäistämistä lain tasolla. Valiokunta katsoo, että tarvetta nykyisen sääntelyn muuttamiseen ei ole. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa jäljempänä lakiehdotuksen 33 §:n 1 momentin 7 kohdan muuttamista.

Valiokunta toteaa, että 33 §:n 2 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan 1 momentin 2 kohdassa säädetty lyijyhaulien käyttämistä vesilin-nustuksessa koskeva kielto. Esityksestä käy ilmi, että lyijyhaulien käyttämistä koskeva asia on tällä hetkellä vireillä EU:ssa. Valiokunta kiinnit-tää huomiota siihen, että vesilintujen metsästyksessä lyijyhaulien nykyisenkaltainen käyttökiel-to hankaloittaa metsästystä, koska myös metsäs-sä tai pellolla, kaukana rannasta, on vesilintujen ampuminen lyijyhauleilla kielletty. Lyijyhauli-kielto on kuitenkin asetettu vesiympäristön suo-jelemiseksi. Valiokunta katsookin, että tulee sel-vittää kiellon rajaaminen siten, että vesilintujen ampuminen lyijyhauleilla vesiympäristön ulko-puolella tulee sallituksi.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevat säännökset on tarkoitus säilyttää lähes entisel-lään. Heti tappavia rautoja koskevaa sääntelyä on kuitenkin tarkoitus muuttaa vastaamaan kan-

sainvälisiä velvoitteita. Toisaalta rauhoittamat-tomien nisäkkäiden pyydystämisessä sallittai-siin uusia teknisiä loukkuja.

Poikkeuslupajärjestelmää täydennettäisiin si-ten, että Suomen riistakeskuksella olisi toimival-ta myöntää poikkeuslupa pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevista säännöksistä lain-kohdasta ilmenevissä tapauksissa, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole käytettävissä. Suo-men riistakeskukselle säädettäisiin myös toimi-valta myöntää poikkeuslupa jonkin eläimen pe-sän ja siihen liittyvän rakennelman rauhoituk-sesta poikkeamiseen. Tällä helpotettaisiin eräi-den eläinten pesinnästä aiheutuvien ongelmien ratkaisemista tappamista vähäisemmällä toimen-piteellä.

Esityksen perusteluissa on todettu, että pyyn-tivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskeva muutos lisäisi todennäköisesti Suomen riistakeskuksel-le tulevien metsästyslain 41 §:ssä säädettyjen poikkeuslupien määrää. Suomen riistakeskus pe-rii antamistaan päätöksistä niiden kustannuksia vastaavan maksun, jolloin muutos olisi kustan-nusneutraali. Valiokunta toteaa, että se on lau-sunnossaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamak-susta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (MmVM 3/2012 vp — HE 105/2012 vp) kiinnittänyt huo-miota tarpeeseen saada nuoria metsästysharras-tuksen pariin muun muassa tulevaisuuden SRVA-toiminnan turvaamiseksi. Valiokunta ko-rostaakin uudelleen sitä, että muun muassa lupa-maksuista aiheutuvista maksurasituksista ei saa muodostua estettä nuorten hakeutumiselle met-sästysharrastuksen pariin.

Esityksessä ehdotetaan 41 §:n 4 momenttia selkiytettäväksi siten, että siihen lisättäisiin val-tuus säätää poikkeuslupien kestosta valtioneu-voston asetuksella. Perustelujen mukaan ajallista kestoa säädettäessä otettaisiin huomioon pe-ruste, jonka nojalla poikkeuslupa myönnetään. Valiokunta pitää tärkeänä, että esimerkiksi vuo-sittain samalla perusteella toistuva poikkeuslu-van tarve voidaan kattaa useamman vuoden voi-massa olevalla luvalla.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmene-vistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella

valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomauksin ja seuraavin muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

33 §. Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät. Pykälän 1 momentin 7 kohtaan sisältyy säännökset metsästysaseiden patruunakapasiteetista. Viitaten yleisperusteluissa todettuun valiokunta ehdottaa kohdan muuttamista nykyisen sääntelyn mukaiseksi.

34 §. Pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevat tarkemmat säännökset. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin otettavaksi yleispätevän valtuutussäännöksen. Eläimen katsottaisiin olevan pyydystetty tai muutoin avuttomassa tilassa, jos se on jalkanarussa, loukussa, luolassa, rakennuksessa, rakennuksen alla, louhikossa tai muulla tavoin vapaasti ja luonnollisesti liikkumaan ja pakenemaan estynyt. Tällaisena tilanteena ei kuitenkaan pidettäisi sitä, että riista-eläin on pysäytetty koiran haukussa.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa keinovaloa tai säännöksistä mahdollisesti poikkeavaa ampuma-asetta ei ole tarkoitus käyttää eläimen pyydystämiseen vaan mahdollistamaan eläimen turvallinen ja nopea lopettaminen. Tarkoitukseen soveltuva ampuma-ase on ampuma-ase, jolla haavoittunut tai loukkaantunut eläin voidaan nopeasti lopettaa. Jos ampuma-ase hankitaan nimenomaan eläinten lopettamistarkoitukseen, poliisi voi lupamenettelyssä arvioida, soveltuuko ase tulivoimaltaan ja tehokkuudeltaan lopettamistarkoitukseen. Kaikilla

tarkoitukseen soveltuvilla aseilla eläin voidaan lopettaa, mutta vain osaan aseista luvan myöntämisen perusteena on eläinten lopettamistarkoitus. Metsästyksessä käytettävien aseiden ominaisuuksista säädetään metsästyslain 34 §:n 1 momentin nojalla. Eläimen lopettaminen ei aina liity metsästämiseen. Esimerkiksi viottuneen eläimen lopettamisen voi joutua suorittamaan henkilö, joka ei ole suorittanut metsästäjäutkuttoa eikä hänellä siten myöskään ole oikeutta metsästää.

37 a §. Majavan ja piisamin pesän rauhoitus. Valiokunta ehdottaa pykälän täsmentämistä.

41 d §. Poikkeuslupa riistaeläimen tai rauhoittamattoman linnun pesän ja munien hävittämiseen. Valiokunta ehdottaa pykälän täsmentämistä kaikkia lintulajeja koskevaksi. Tarve voi konkretisoida kaikkien metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettujen lintulajien osalta esimerkiksi lentotasemilla tai vastaavissa paikoissa.

49 §. Rauhoittamattoman eläimen pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät. Valiokunta katsoo, että keinotekoinen valonlähde ja kohdetta valaiseva laite voidaan sallia rauhoittamattomien nisäkkäiden pyydystämisessä ja tappamisessa. Valiokunta ehdottaa asiaa koskevan muutoksen tekemistä pykälän 2 momenttiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan metsästyslain (615/1993) 91 §, muutetaan 1, 33, 34, 41, 41 c, 41 d, 49 ja 49 a §, sellaisina kuin niistä ovat 33 ja 49 § osaksi laissa 159/2011, 34 § laeissa 314/2005 ja 159/2011 sekä 41, 41 c, 41 d ja 49 a § laissa 159/2011, sekä lisätään lakiin uusi 37 a, 41 e ja 83 d § seuraavasti:

1 §
(Kuten HE)

41 ja 41 c §
(Kuten HE)

33 §

41 d §

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Metsästyksessä on kielletty seuraavien pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käyttö:

(1—6 kohta kuten HE)

7) toimintatavaltaan automaattiset aseet sekä sellaiset itselataavat aseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin *kolme* patruunaa;

(8—15 kohta kuten HE)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

34 §

Pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevat tarkemmat säännökset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 33 §:ssä säädetyn estämättä ampumaseen ja patruunan sekä keinovalon käyttämisestä haavoittunutta tai *pyydystettyä taikka* muutoin avuttomassa tilassa olevaa eläintä *jäljitettävässä ja lopetettaessa*.

37 a §

Majavan ja piisamin pesän rauhoitus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin *euroopanmajavan, kanadanmajavan* ja piisamin pesän ja siihen liittyvän rakennelman rauhoituksesta ja rauhoituksesta poikkeamisesta.

Poikkeuslupa riistaeläimen tai rauhoittamattoman linnun pesän ja munien hävittämiseen

Suomen riistakeskus voi myöntää 41 §:ssä tarkoitetun poikkeusluvan riistaeläimen tai rauhoittamattoman linnun pesän tai siihen liittyvän rakennelman hävittämiseen 41 a—41 c §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä. Lisäksi 41 b §:n mukaisten edellytysten täytyessä lupa voidaan myöntää myös 5 §:ssä *tarkoitettujen lintulajien* munien hävittämiseen.

41 e §
(Kuten HE)

49 §

Rauhoittamattoman eläimen pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

(1 mom. kuten HE)

Rauhoittamattoman linnun ja villiintyneen kissan pyydystämiseen tai tappamiseen ei saa käyttää 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja pyyntivälineitä tai pyyntimenetelmiä. Muun rauhoittamattoman nisäkkään pyydystämiseen tai tappamiseen ei saa käyttää 33 §:n 1 momentin 1 ja 6—14 kohdassa tarkoitettuja pyyntivälineitä tai pyyntimenetelmiä.

(3 mom. kuten HE)

49 a ja 83 d §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Pirkko Mattila /ps
jäs.	Heikki Autto /kok	Jari Myllykoski /vas
	Markku Eestilä /kok	Mats Nylund /r
	Lasse Hautala /kesk	Kari Rajamäki /sd
	Reijo Hongisto /ps	Janne Sankelo /kok
	Anne Kalmari /kesk	Katja Taimela /sd
	Timo V. Korhonen /kesk	Tytti Tuppurainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.